

Sessionens navn: Grenseløse data

”-Att handtera offentlige data – valg og utfordringer”,

Liv Nordbye

Statens vegvesen og leder NVF 11

Norge

livnor@vegvesen.no

Det er betydelig interesse for geografiske data og at det er et stort marked med et stort potensial for vekst. Men hva menes med ”grenseløse data”, og hvordan kan data gjenbrukes? Dette skal vi belyse i dette seminaret. Sesjonen peker på behovet for tilgjengeliggjøring av data og muligheter og behov for gjenbruk av data mellom organisasjoner, aktører og land.

Hvilken nytte det er i slik gjenbruk?

Må data gjøres ”grenseløse”?

Andre vil spørre om myndighetene har noe valg?

Ja, har vi noe valg?

NVF-samarbeidet i utvalg 11 viser at det er mange muligheter i grenseflaten mellom offentlig sektor og privat. Offentlige vegmyndigheter eier og bruker data i sin kjernevirksomhet. Mange tjenester er utviklet på basis av data fra offentlig sektor. Private firmaer ønsker å utvikle tjenester og produkter ved å utnytte allerede etablerte offentlige data innenfor transportområdet. Eksempel på det er hvordan det elektroniske vegnettet, den Nasjonale vegdatabanken eller Kjøretøyregisteret kan brukes av næringslivet og publikum.

Fokuset på å tilgjengeliggjøre offentlige data for industri og næringsliv er en såkalt ”cutting edge” debatt, basert på dette EU’s direktiv 2003/98/EC og Inspire-direktivet som omtaler gjenbruk/videre bruk av offentlig sektors informasjon.

For å løse kjerneoppgavene:

1. rådgiver for departementet
2. myndighet innenfor kjøretøy, trafikant og veg
3. infrastrukturutvikler, bygger, forvalter og ivaretagelse av eierskap

har vi etablert databaser med data og informasjon. Disse data brukes både til de tradisjonelle oppgavene og til nye tjenester. Ulike veg-, trafikk og kjøretøydata er fundament for ulike transportsystemer og tjenester, både informasjonssystemer og driftssystemer og elektroniske tjenester for publikum. Dette er data som offentlige vegmyndigheter bruker og har ansvar for og som også kan utnyttes av andre offentlige eller private aktører og av publikum. eadministrasjonene tar ansvar for registrering og lagring av en mengde data som er av høy verdi for privat sektor. I hvilken grad dataene tilgjengeliggjøres for industri og næringsliv er ikke så godt kjent.

Det er en mengde ulike kunder og brukere av vegdata, trafikkdata og kjøretøydata både innen organisasjonen og i privat og offentlig sektor. For brukerne er landskapet komplekst, med en viss uforutsigbarhet knyttet til dataeierskap og datautvikling, standarder, formater, tilgjengelighet og kvalitet. Det finnes eksterne krav fra ulike kunder fra offentlig sektor, privat sektor og innbyggere.

Krav og utfordringer

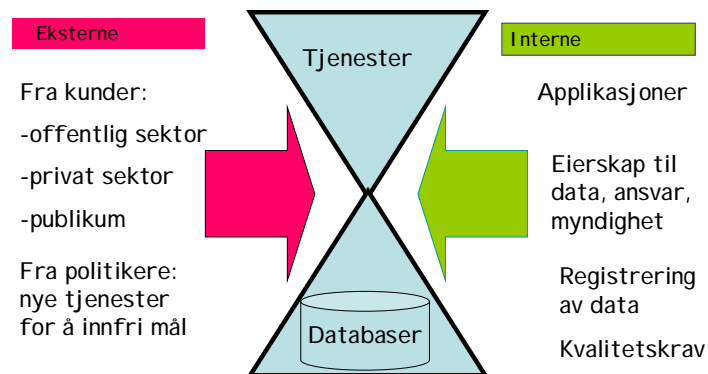
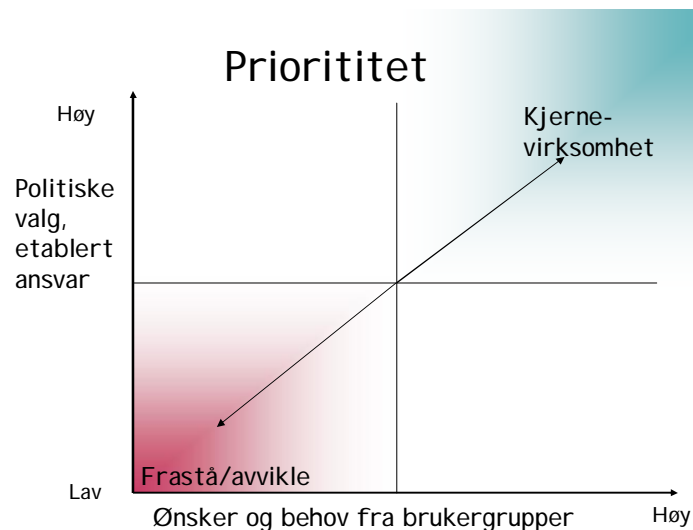

Fig 1. Eksterne og interne krav og utfordringer

Tradisjonelt inkluderer ikke vår virksomhetsplan data og informasjonsforvaltning som en kjerneoppgave, men uten disse data og informasjon kunne vi ikke ha utført våre kjerneoppgaver.

Eierskap til data er spredt mellom forskjellige organisasjoner, men offentlige veier og informasjon om infrastruktur er som regel finansiert og eid av det offentlige i Norge. Offentlig sektor forventes å ha offentlige budsjetter for å kunne tilby data og tjenester til publikum, selv om dette i utgangspunktet ikke er kjernevirksomhet.

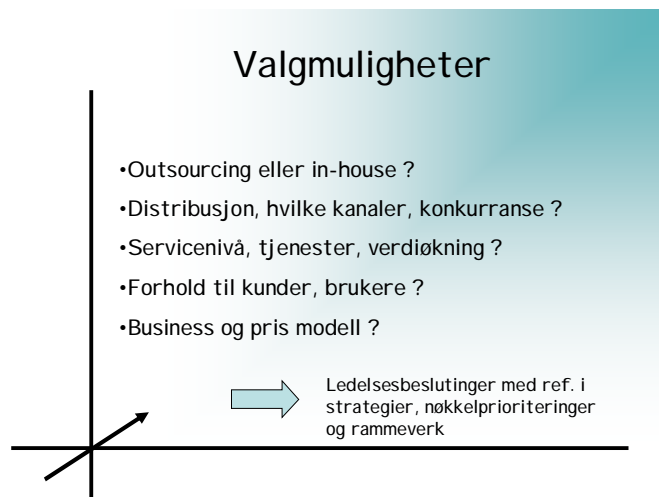

Kilde: "The MaslinMulti-Dimensional Matrix model"

Figur 3, En modell for prioritering innen offentlig sektor

Forvaltning av offentlig data er en stor utfordring. Først, data må bli forvaltet på en god måte for å dekke de operative og strategiske oppgavene i organisasjonen. For det andre, en offentlig organisasjon har et ansvar ovenfor publikum, innbyggere og interne og eksterne brukere.

Her har etatene en rekke strategiske utfordringer, for eksempel: Skal vi gjøre oppgavene selv, eller bestille fra andre organisasjoner?, hvilke distribusjonskanaler skal vi bruke, og hvilket avtaleverk?, hvilket servicenivå skal vi velge?, hvilken policy skal vi ha ovenfor våre kunder, hvilken prispolitikk.

Figur 4, En modell for prioritering av tjenester, former for distribusjon, avtaler og prising

Når de viktigste beslutningene er tatt, kan dette kan settes opp i en modell.

Valgmuligheter

• Business og pris modell- eksempel ?

	Produkt 1	Tjeneste 1	Service 1
Distribusjon			
Verdiøkning			
Tredjepartsregister			
Drift			
Basis data (gratis)	Må velge hvilke data som skal tilgjengeliggjøres...		

Figur 5, En modell for prising av data og tjenester innen offentlig sektor

Jeg tror at vi, spesielt i de Nordiske land, har flere felles utfordringer på dette området. En utfordring er EU-directivet 2003/98/EC om gjenbruk av offentlige data.

Flere vegmyndigheter arbeider strategisk for å imøtekomme disse direktivene og forbereder arbeidet med å gjøre sine data tilgjengelige for gjenbruk. For å belyse noen av problemstillingene

og mulige tilnærminger vil vi derfor presentere tre eksempler på hvordan næringslivet ser på behovet for tilgang til offentlige data og hva de kan få ut av det.

- **Svenske Combitec v/ prosjektleder Maria Jernbecker**, som vil presentere forsknings- og samarbeidsprosjektet Smart mobil reiseguide, som vil bruke data fra mange kilder. Syftet med projektet er å konkretisere og demonstrere en idé for ny tjensteplattform samt for å påskynde utviklingen av produkter og tjenester innen transportområdet. Ett delresultat er en demonstrasjon som er tenkt å fungere som tjensteplattform for en smart mobil reiseguide. Reiseguiden skal kunne presenteres på verdenskongressen ITS2009 i Sverige. En viktig komponent i dette prosjektet er samarbeid og derfor er vi mange samarbeidspartnere.
- **Norske Norkart AS v/ forretningsjef Rune Haddal**, som presenterer den etablerte WEB-Atlas WEB-tjenester på geografiske data, med data gjennom 12 ulike kontrakter. Foredraget tar for seg noen av de utfordringer det er å tilby denne type tjenester til et marked som har andre behov og drivkrefter enn forvaltning. Hvordan kan vi sikre at den kommersielle interesse og betalingsvillighet føres tilbake til felles innsats for innsamling og kvalitetskontroll av data. Hva ønsker det kommersielle markedet og hvilken retning beveger det seg i. Han peker på at vegsektoren er en vesentlig leverandør av informasjon det knytter seg stor samfunnsmessig og kommersiell interesse til. I den sammenhengen finnes det en betalingsvilje blant de kommersielle aktørene. Dette bør og kan gi muligheter for en felles innsats for å forbedre kvaliteten.
- **Finske Vianova Systems Finland Oy v/ direktør Heikki Haltula**, vil presentere tap og muligheter til besparinger ved hjelp av overføring av data grenseløst mellom offentlige organisasjoner og mellom land. Det anvendes mye tid og penger i prosjektet for å overføre data mellom ulike datasystemer. INSPIRE direktivet definerer at all data som gjelder miljøvård må følge ISO 191xx standard. Det medfører en stimulans til å harmonisere datamodeller til ISO 191xx standard i applikasjoner som brukes i vegprosjektering, bygging og underhold i de nordiske landene. Det er allerede applikasjoner som følger ISO standard som for eksempel Stanli/SIS-standard i Sverige, Quadri/Sympro applikasjoner i Norge og Digiroad i Finland. I Danmark har man allerede harmonisert datasystemene etter INSPIRE direktivet. En felles datamodellstandard gjør det mulig å etablere et felles nordisk markedsområde. Den største fordelstagen av en felles nordisk datamodellstandard er bestillere som sparer betydelig når virksomheten blir mer effektiv.
- **Det Danske Vejdirektorats IT- prosjektleder Anne Kjølhede Revald** vil fortelle om det Danske Vejdirektoratets implementering av Viderebruksdirektivet og INSPIRE-direktiv som en del av Strategien for digitalisering av det Danske Vejdirektoratet. Digital forvaltning drives overordnet av Finansministeriet, som igangsetter initiativer, som alle sektorer og myndighetsnivåer skal etterleve. Med dette skal så mange opplysninger som mulig skal være fritt tilgjengelige på internet. En annen hovedtanke er, at data kun skal innsamlers av én myndighet og oppbevares og oppdateres på ett sted, men herfra stilles til rådighet og gjenbrukes mest mulig. Vejdirektoratet gjennomfører i 2008 og 2009 et omfattende metadatatilpassningsprosjekt og må etablere et nytt metadatasystem. Public Sector Information direktivet er i Danmark implementert i 2005 ved lov om videreanvendelse av den offentlige sektors informasjon. Innslaget vil komme nærmere inn på de rammer og aktiviteter, som Vejdirektoratet gjennomfører for å implementere digital forvaltning og INSPIRE-direktiv.